

KORO EĞİTİMİ VE PERFORMANSINDA SOUNDPAINTING YAKLAŞIMI**SOUNDPAINTING APPROACH IN CHOIR EDUCATION AND PERFORMANCE****Sonat Coşkuner*****Öz**

Soundpainting, Walter Thompson tarafından 1974 yılında sahne sanatlarının farklı disiplinleri için geliştirilen, çok disiplinli gerçek zamanlı işaret dilidir. Bu çalışmada 2017-2018 eğitim öğretim yılında, OMÜ Müzik Eğitimi Anabilim Dalı 3. sınıf yıl sonu koro konseri ile sonuçlanan Soundpainting yaklaşımı koro eğitimi süreci incelenmiştir. Araştırmada, önceden belirlenmiş ve çalışılmış olan Kızılıklar Oldu Mu? çok sesli koro parçası içerisinde icra edilmiş olan, Soundpainting jestleri ve paletlerinin kullanımı ve müzikal kazanımları incelenmiştir. Araştırma, betimsel bir çalışma olup, veriler kaynak tarama ve gözlem yolu ile elde edilmiştir. Araştırmada, koral doğaçlama süreci içinde, koro şefi, besteci ve yorumcu rolünü üstlenirken; koristlerin, hem temel hem de yaratıcı müzikal kararlar için giderek daha fazla sorumlu hale geldiği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Doğaçlama, Koro, Koro Performansı, Soundpainting.

Abstract

Soundpainting is a multi-disciplinary, real-time sign language developed by Walter Thompson in 1974 for different disciplines of performing arts. In this study, the choir education process with Soundpainting approach was examined which resulted year-end choral concert of the 3rd class OMU Music Education Department. In the study, use and musical gains of Soundpainting gestures and palettes embedded polyphonic chorus pieces Kızılıklar Oldu Mu? which was predetermined and studied was examined. The research is a descriptive study and the data were obtained by literature review and observation. In the research, in the process of chorale improvisation, while the choir conductor play a role as composer and performer; choristists have become increasingly responsible for both basic and creative musical decisions.

Keywords: Improvisation, Choir, Choir Performance, Soundpainting.

Araştırma Makalesi // Başvuru tarihi: 13.03.2019 - Kabul tarihi: 31.05.2019.

*Dr. Öğr. Üyesi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, GSEB Müzik Eğitimi Anabilim Dalı, coskunersonat@gmail.com. <https://orcid.org/0000-0003-3252-7803>.

1. Giriş

Koro performansı, yalnızca koro şefi tarafından önceden hazırlanan bir repertuarın, koristlere en iyi şekilde öğretildiği, en az hata ve iyi bir yorumla halka seslendirildiği bir sürecin sunumu mudur? Elbette ki seyirciye yansımayan, provalarda şef ile koristler arasında gelişen sözsüz bir iletişim ve bunun sonucunda ortaya çıkan katarsisten söz etmek mümkündür. Koro performanslarında kimi zaman örneklerini gördüğümüz doğaçlama yaklaşımları, şef ve koristlerin rollerine yenilerini eklemektedir. Koro üzerinde etkili olan bir koro şefinin iletişim yöntemleri, topluluğun beceri düzeyine, topluluğun sahip olduğu deneyimin tecrübe düzeyine ve gereksinimlere bağlı olarak, yönetim teknikleri çerçevesinde kullanılan el, kol, yüz ve beden hareketlerinden oluşmaktadır (Coşkunsoy, 2018:3).

Koro eğitim sürecinde birçok öğretim yaklaşımının yanı sıra koro şefi yaklaşımlarından da bahsedebiliriz. Her bir yaklaşım, koro bütünlüğü sağlanması ve koro müziği yapma adına farklı davranışlar ve uygulamalar içermektedir.

Bu araştırmada, koro eğitiminde ve performansında yeni bir uygulama olan Soundpainting yaklaşımı koro eğitimi üzerinde durulmuştur. 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği 3. sınıf öğrencileri, koro dersinde Soundpainting performansının önceden bestelenmiş eser içine yerleştirildiği bir projeyi üstlenmiştir. Araştırmacı, yılsonunda yapılacak olan anabilim dalı konseri için bir repertuar hazırlarken, bu repertuvarın bir parçası da Soundpainting performansını gerçekleştirmek üzere seçmiştir. Bu süreçte 2 dönem boyunca her koro dersinin 30 dakikasını öğrencilere Soundpainting işaret dili anlatılmış ve çalıştırılmıştır. Sınıfta yaklaşık 30 öğrenci bu eğitimi almıştır. Eğitim süreci sonunda 3. sınıf korosu yılsonu konserinde 20 dakikalık bir performans sergilemiştir.

1. 1. Soundpainting

Soundpainting, Walter Thompson tarafından, 1974 yılında New York'ta müzisyenler, dansçılar, aktörler, şairler ve görsel sanatçılar için yaratılmış çok disiplinli eş zamanlı kompozisyon işaret dilidir. Genellikle grubun önünde duran Soundpainter (besteci), el ve vücut hareketlerini kullanarak, grup tarafından icra edilmek üzere belirli ve/veya rastlamsal materyalleri işaret eder. Soundpainter, icracıların cevaplarını (response) geliştirir, onları

kompozisyonun içeriğine göre biçimlendirir ve şekillendirir ve daha sonra, bir başka seri işaret ve cümle (phrase) belirler ve parça, kompozisyon sürecine devam eder (Thompson, 2015:4). DUBY (2007)'ye göre "Soundpainting, ses şiddeti, tempo, ses perdesi ve süresi gibi müzik konseptlerini betimleyen bir temel işaretler kümesi ile başlar. Uzman bir Soundpainter'ın rehberliği altında müzisyenler, daha akıcı ve esnek bir performans sağlayan, gittikçe daha karmaşık işaret kombinasyonlarını yorumlarlar. Bir Soundpainting etkinliğinde, bunun sonucu önceden hazırlanmış müzik kısımlarının (palet) birleştirilmesi veya serbest doğaçlama da olabilir" (akt. Bilgin ve Coşkun, 2016:98).

"Soundpainting dili, Soundpainting yapmak isteyen icracılar için alanlarında özgür olabilecekleri ve doğaçlama yapabilecekleri, nadir ortamlardan ve eğitimlerden birisidir. İcracının düzeyi ne olursa olsun bilgi ve becerisi kadar doğaçlama yapar ve bu dil sayesinde doğaçlama yeteneğini geliştirme fırsatı bulur" (Coşkun, 2016:1392).

1. 2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu çalışmada; sahne sanatlarında çokça icra edilen çok disiplinli, eş zamanlı işaret dili olan Soundpainting performansının, koro dersi ve performansında uygulama denemesinin ve sonuçlarının ortaya koyulması amacını taşımaktadır. Araştırma, koro performansında doğaçlama uygulamasına sıra dışı bir örnek olması bakımından önemlidir.

2. Yöntem

Araştırma betimsel bir çalışmadır. Nicel bilgiler kaynak tarama yolu ile nitel bilgiler ise gözlem yolu ile elde edilmiştir.

3. Bulgular ve Yorum

3.1. Koroda Soundpainting Yaklaşımı

30 koristten oluşan 3. Sınıf korosuna, Edirne/Keşan yöresine ait bir halk türküsü olan ve düzenlemesini Hakan Önsöz'ün yaptığı "Kızılıklar Oldu Mu?" adlı çoksesli koro eseri yazılı nota üzerinden öğretili. Eser, nota üzerindeki tüm direktiflerin yerine getirilmesi ve performansa layık bir sonuca ulaştırma süreci ile devam etti. Bu noktada şef, bestecinin niyetini performansa yansıtan, dinamikleri uygulayan, yani eserin tercümanı olurken; koristler de tüm bu direktifleri yerine getiren icracılar konumuna ulaştılar.

Bir sonraki aşamada parça içerisinde kullanılacak jestler belirlendi ve uygulamaya başlandı. Araştırmacı/Soundpainter/Şef alışılacagelmış şekilde koroya atak verdi ve koro şarkıya başladı. Daha sonra Soundpainter önceden belirlediği jestleri şarkıya uygulamaya başladı. Bu performansta kullanılan jestler şunlardır: *Freze, Stab Freze, Open/Close Mouth, Tempo Fader, Volume Fader, Palette, Pitch Up/Down, Hit, Minimalism, Body Percussion, Synth Fader. Silence.*

Doğal olarak; bir koro veya çalgı topluluğu Soundpainting jestlerine rahatlıkla cevap verebilir. Ancak söz konusu, belirlenen bir performans (palet) içerisinde Soundpainting uygulamaya çalışmaksa, bu oldukça güç olacaktır. Böyle bir uygulamaya performanstan örnek verecek olursak, Soundpainter şarkıyı başlattı ve tempoyu yavaşlatıp hızlandırdı, ancak bunu bir koro şefinin yaptığı gibi sağ eliyle değil *volume fader* işaretiyle yaptı. Burada koro yavaşlamayı ve hızlanmayı kendi iç dinamiğine göre yaptı. Daha sonra "*atempo*"ya dönen müzik bu defa Soundpainter'ın *Continue-with-silence-intent* cümlesi ile sessizliğe büründü. Burada koro şarkıyı içinden söylemeye devam etti. Soundpainter *silence-off* işareti verdiğinde ise koro şarkıyı dışından söylemeye devam etti. İşte bu iki örnekte koro eğitiminin önemli bir unsuru olan ritmik beraberlikten bahsetmek mümkündür.

Bir başka örnekte Soundpainter, şarkının herhangi bir yerinde koroya, o anda kaldıkları notada uzun ses tutturdu. Sonra perdeyi yukarı-aşağı değiştirdi ve tam bir kaos yaratacak şekilde *Pointillism* (aritmik sesler) işaret etti. Parça artık ilk halinden tamamen uzaklaşmış, aleatorik bir yapıya dönüşmüştü. Daha sonra Soundpainter *Palet* işaret etti (şarkıya başından veya önceden belirlenen yerden başlama). Koro o anda, referans ses almadan şarkıya tekrar başladı. İşte bu noktada koro, temiz söylemesi için gereken titizliği ve hassasiyeti gösterdi. Bu örneği de koroda toplu kulak eğitimi olarak değerlendirmek mümkündür.

Performans sırasında gerçekleşen bir başka örnek, bize farklı uyarımlarla algıyı arttırma üzerine fikirler vermektedir. Soundpainter, koro şarkıyı söylerken aynı zamanda beden perküsyonu yoluyla ritim tutmalarını istedi. Kimi zaman darp sayısının düşmesini, kimi zamanda artmasını istedi; bunu yaparken koroya vokal olarak bir takım işaretler vermeye devam etti. Örnek olarak, tiz ya da bas sesleri vurgulamayı gösteren *synth fader* gibi. Örnekte, koro hem şarkıyı söyledi hem de ritim tuttu. Bu noktada koro iki uyarım ile doğaçlama yaparak dikkat üzerine gelişim sağlamıştır.

Şarkı içerisinde Soundpainter tarafından verilen tüm kararlar doğaçlama olarak yapılmıştır. Her bir prova ve konser sürprizlere açık olmuştur. Aslında burada olan, koristlerin notaya ve yazılı direktiflere bağlı kalmadan kendilerini daha özgür hissederek ve Soundpainter'ın belirlediği sınırlar içerisinde doğaçlama yapmalarıdır.

Son olarak, dersin başlangıcında ses ve nefes egzersizleri de Soundpainting yoluyla öğrencilere yaptırıldı. *Hit with breath* örneğinde olduğu gibi, Soundpainter koristlerden nefes almalarını ve vermelerini kısa vurgular yoluyla istedi. Ek olarak, daha uzun nefes vermelerini istediğinde *Long Tone with breath* cümlesini gösterdi.

3. 2. Müzik Yaratımı: Geleneksele Karşı Doğaçlama

Klasik Batı Müziği koro geleneğinde standart yaklaşım, bir şarkının yazılı bir nota üzerinden solfejini yapılması, sözlerinin öğrenilmesi, nüansların öğrenilmesi ve performansa uygun bir sunuma kavuşturulması sürecini içerir. Yun ve Willingham (2013:240)'a göre bu prosedür hem iyi belgelenmiş, hem de test edilmiş ve kültürel olarak sağlamlaştırılmıştır. Gelenek aynı zamanda, sahnedeki "koro uzmanına" verilen müzikal karar vermenin yetkisinin ve hem zaman, hem de enerji açısından verimli hale getirdiği için devam ediyor. Klasik yaklaşımda koristler ait oldukları ses kümesinin gereklilikleri yapan birer icracıdır.

Soundpainting yaklaşımı içeren koral doğaçlama ise, Soundpainter/Şef ile koristler arasında liderlik paradigmasını eşit duruma getirmektedir. Soundpainter koroya bir cümle işaret eder ve koro cevaplar. Korodan gelen cevaba göre Soundpainter yeni bir besteleme sürecine girer. Performans içerisinde koristlerin veya koronun vereceği kararlar performansın yönünü ve ritmini değiştirebilir. Burada sorumluluk eşit olarak ikiye bölünmüş durumdadır.

Koral doğaçlama ile belirli yapılar bir provadan diğerine tekrarlanabilirken, müzik her denemeye göre değişir. Aslında, önceden belirlenmiş, idealize edilmiş bir sonuç kavramı doğaçlama yaratıcı sürecin karşıtıdır.

3. 3. Prova Süreci: Cesaret ve Yeni Fikirler

Geleneksel koro dersi provaları, şefin koroya şarkının solfejini yaptırmasıyla başlar. Sonra sözler notaların üzerine oturtulur ve en son müzikal unsurlar en doğru şekilde uygulanmaya çalışılır. Tüm bu süreç içerisinde şef hataları düzelterek, olması gereken

performansa yakın sonuç alana kadar şarkıyı tekrar ettirir. Burada şefi ile koristler arasındaki hiyerarşiden söz etmek mümkündür. Yukarıda da bahsettiğimiz gibi kara verici şef olduğu için, onun müzikal fikirleri geçerli olmaktadır.

Soundpainting yaklaşımında hiyerarşi yerine eşitlik söz konusudur. Soundpainter ile koristler karşılıklı diyalog içerisindedir. Soundpainter bir cümle işaret eder ve herhangi bir korist veya koro o cümleyi cevaplar. Gelen cevaba göre Soundpainter yeniden bestelemeye devam eder. Provalarda yeni fikir üretmek esastır; korodan gelecek her yeni ve yaratıcı fikir Soundpainter için yeni malzemedir. Koro özellikle sıra dışı, yeni ve farklı ses materyali üretmesi konusunda teşvik edilir.

Soundpainting çalışmalarını ilk zamanlarında öğrencilerin, koristlerin güzel ses üretme kaygısı bulunmaktadır. Çirkin ya da bozulmuş sestem uzak durmaktadırlar. Hâlbuki günümüzde bozuk ya da alışılmadık sesler besteciler için yeni malzeme anlamına gelmektedir. Performansta da bozuk, alışılmadık sesler dinleyicilerin dikkatini çekerek farkındalık yaratmaktadır. Bu anlayışla koristlerden alışılmadık sesler çıkartma konusunda daha cesaretli olmaları istenmektedir. Daha sonra performansta görülecektir ki koristlerin ilk zamanlar yadırgadıkları sesler artık onların estetik çerçevelerinin içerisine girmiştir.

Soundpainting yaklaşımının en önemli felsefesi hata kavramının olmamasıdır. Bu sebeple koristler hata yapma kaygısı yaşamadan daha cesaretli olabilir ve yeni fikirler üretebilirler. Bu da performansın daha başarılı ve etkili olmasını sağlar. Nachmanovich, doğaçlamadaki en iyi sonuçların, eleştirel ve yargısız bir atmosfer gerektirdiğini savunur (akt. Yun ve Willingham, 2013:245).

Eğer bir koro, zorunlu ders programının içerisinde bulunan bir dersin korusu istekli-isteksiz ve aktif-pasif katılımcı öğrencilerin bir arada bulunması kaçınılmaz olur. Çünkü her dersi her öğrencinin severek almayacağını tahmin edebiliriz. Bu sebeple tam bir aktif katılım gerektiren koro yapma süreci isteksiz ve kendine güvenmeyen koristlerin varlığı ile şimdiden başarılı bir performansa ulaşmanın güçlüğüne artırmaya başlamıştır.

Prova sürecinde gönüllü öğrencilerin geri bildiriminden- şarkıda bazı yerleri söyleyememe, sözleri telaffuz edememe, istenilen müzikal cümleyi gerçekleştirememe, kısacası başarısızlık korkusunun prova sürecini ve dolayısıyla performansı olumsuz yönde etkilediği bilinmektedir. Nachmanovich, özellikle başarısızlık korkusunu ve genel olarak

sanatsal sürece olumsuz etkide bulunma korkusunu tanımlamaktadır: Ölmekten korkmayan bir kişi nasıl yaşayacağını bilir. Başarısızlıktan korkmayan bir kişi başarılı olur. Ve kulağa korkunç gelen seslerden korkmayan bir insan çok iyi ses çıkarır vs. Sanat yapmanın en kolay yolu, başarı ve başarısızlıkla başa çıkmak ve bununla devam etmektir (akt. Yun ve Willingham, 2013:241).

3. 4. Koro Şefi ile Soundpainter Arasındaki Fark

Durrant'a göre koro şefinin, koronun şarkı söylerken müzikal becerilerini geliştirmenin yanı sıra sosyal uyum ve katarsis (duygusal boşalma) sağlamada kritik bir rolü bulunmaktadır (akt. Yun ve Willingham, 2013:238). Yine Durrant'a göre Geleneksel koro şefi fikri, güçlü bir liderlikle müzikal etkinliğe öncülük eden, yardımsever veya başka bir deyişle diktatör ve çoğunlukla erkektir. Durrant bu geleneksel modeli, çoğunlukla sözlü talimatlar kullanan, bazı zamanlar uyarıyla, bazen de öven ve bütün bunlarla ilişkili fiziksel jestler kullanan davranış modeli olarak açıklamaktadır (akt. Coşkunsoy, 2018:24).

Soundpainting performansında Soundpainter'ın rolüne kısaca değinecek olursak; bu rol geleneksel şef figürünün sorumluluklarını taşımamaktadır. Kabaca şefin sorumluluklarını geleneksel anlayışla şefi sorumlulukları arasında halkın tüketimine hazır repertuar oluşturmak, korodaki ses gruplarını dengeli hale getirmek, notayı öğretmek, hataları en aza indirmek ve müzikal üslup ile koro becerilerini koroya kazandırmak olarak sınıflayabiliriz. Soundpainter ise performansı tamamen doğaçlama olarak düşünüp bambaşka estetik kaygılar içerisinde olabilir. Performansı bir tüketim nesnesi olarak düşünmeyebilir. Şarkılara yeniden yorum getirmek yerine eş zamanlı olarak yeniden üretim sürecinin baş aktörü olur. İcracılar da bu noktada kompozisyonun belirleyici ögesi olurlar ve Soundpainter ile işbirliği içerisine girerek yaratım sürecinin bir parçası olurlar (Coşkun, 2017:51-52). Klasik şef anlayışının aksine Soundpainter, Soundpainting performansının sonucundan en az bir koro şefinin ki kadar sorumludur. Ancak, demokratikleşme sürecine izin veren bu kendiliğinden kolektif yaratım fenomeninde icracılar da en az Soundpainter kadar performanstan sorumludurlar.

3. 5. Öğrenci Tepkileri

Soundpainting yaklaşımını koral doğaçlama oldukça yeni bir çalışmadır. Bazı öğrencilerin daha önceden Soundpainting hakkında bir şeyler bildiğini varsaysak bile, koro

içerisinde doğaçlama yapmak onların ilk tecrübesi oldu. Koro dersleri ve en sonunda performans ile noktalanın süreç ile ilgili öğrencilere bir anket uygulanmış ve görüşleri alınmıştır. Coşkuner (2017:49)'in "Soundpainting Uygulamalarının Koro Eğitimi Alan Öğrencilerin Motivasyonu Üzerindeki Etkileri" adlı çalışmasına göre, Soundpainting eğitiminin, öğrencilerin derse devam durumlarını olumlu yönde etkilediği, derse olan ilgiyi artırdığı, ders ve konser performanslarını olumlu yönde etkilediği, dersi daha verimli hale getirdiği, öğrencilerin çalışmanın dersin bir parçası olmasını istedikleri ve öğrencilerin Soundpainting yaklaşımını mesleki hayatlarında da kullanmak istedikleri sonuçları ortaya çıkmıştır.

3. 6. Dinleyici Tepkileri

Eğitim süreci, 3. Sınıf korosunun da içinde yer aldığı müzik eğitimi anabilim dalının yılsonu konseri ile noktalandı. Koro, kendisine ayrılan bölümde 20 dakikalık bir performans sergiledi. Klasik koro repertuarının son parçası olarak Soundpainting yapabilecekleri Kızılıklar Oldu Mu? Adlı şarkı belirlendi. Konser sonrası dinleyicilerin tepkilerini ve fikirlerini öğrenmek amacı ile bir anket yapıldı. Coşkuner'in (2018), "Perception of Audience on Soundpainting Performance" adlı çalışmasının sonuçlarına göre; dinleyiciler Soundpainting ile yaşadığı hayat arasında organik bir bağ kurmakta, Soundpainting performansında mutlu olmakta ve kendilerini özgür hissetmekte, Soundpainting performansını estetik açıdan güzel, faydalı ve evrensel olarak görmektedirler. Ayrıca Soundpainting performansına katılan dinleyiciler Soundpainting yapabileceklerini düşünmekte ve Soundpainting topluluğunda yer almak istemektedirler.

4. Sonuçlar

Araştırmanın sonunda, aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

- Koro müziğinin önemli unsurlarından olan ritmik beraberlik ve dinamikler Soundpainting yoluyla öğrencilere aktarılmış ve dil iyi bir pekiştirme görevi görmektedir.
- Soundpainting eğitimi ve performansı içerisinde kulak eğitimini de barındırmaktadır. Dolayısıyla koronun entonasyonuna olumlu yönde etki etmektedir.
- Öğrenciler doğaçlama konusunda daha girişken olurken, zaman içerisinde daha yaratıcı fikirler üretmişlerdir.

- Öğrenciler iki, üç uyarıyı aynı anda gerçekleştirmişlerdir. Bu noktada bilişsel gelişimden söz etmek mümkündür.
- Soundpainter yaratım sürecinin baş aktörü konumuna gelmiştir ve koro şefine göre performansın sonucundan, en az koro şefi kadar sorumlu durumda olmuştur.
- Öğrencilere göre, koro derslerinde uygulanan Soundpainting yaklaşımı dersin ve performansın niteliğini arttırmıştır.
- Dinleyiciler Soundpainting performansını estetik açıdan güzel bulmuş ve tekrar deneyimlemek istediklerini ifade etmişlerdir.

Genel sonuçlar itibariyle Soundpainting, bir öğretim stratejisi olarak derslerde kullanılabilir. Soundpainting yaklaşımı koro eğitimi, koro eğitiminde kazandırılması gereken müzikal unsurların öğrencilere kazandırılması konusunda oldukça açık bir yapıya sahiptir. Yukarıda da görüldüğü üzere, ritmik beraberlik, entonasyon ve dinamikler gibi müzikal etmenler Soundpainting eğitimi yoluyla öğrencilere kazandırılmaktadır. Müzikal unsurların yanı sıra ses açma egzersizleri de Soundpainting yoluyla yaptırılabilir. Burada önemli olan nokta bu egzersizlerin performansın içinde, egzersiz olduğu fark ettirilmeden yaptırılmasıdır. Böylelikle pasif katılımlı öğrenciler de kendilerini performansın, dolayısıyla eğitim sürecinin içerisinde bulurlar.

Soundpainting yoluyla koro yaklaşımı bilişsel gelişim için de önemli bir uygulamadır. Koristler eğitim sürecinde Soundpainter tarafından gösterilen cümlelere bağlı olarak, hatırlama ve dikkat etme gibi bilişsel unsurları da farkında olmadan geliştirmeye başlarlar. Söylenen parçanın tonunu hatırlayıp istenilen yerden başlama, belirlenen yerleri hafızada tutup istendiği zaman tekrar söyleme, şarkı söylerken beden perküsyonu ile ritim tutma (kimi zaman daha fazla, kimi zaman daha az dar ile) bu uygulamaya örnek olarak gösterilebilir.

Bunların yanı sıra Soundpainting uygulaması ile öğrenciler gerek derslerde, gerekse performansta yaratıcı davranışlar sergileme konusunda gelişim kaydederler. Yaratıcı davranışların hayata geçirilmesi, hem eğitimin hem de Soundpainting felsefesinin önemli bir parçasıdır.

Kaynakça

- Bilgin, Y. Coşkun, S. (2016). "Soundpainting Uygulamalarının Öğrencilerin Öz güveni Üzerindeki Etkileri", *Turkish Studies*, 12 (4), s.91-110.
- Coşkun, S. (2016). "Effects of Soundpainting Applications On Performance", *Educational Research And Reviews*, 11 (15), pp.1391-1401.
- Coşkun, S. (2017). "Soundpainting Uygulamalarının Koro Eğitimi Alan Öğrencilerin Motivasyonu Üzerindeki Etkileri", *The Journal of Academic Social Science Studies*. No 64, s..49-58.
- Coşkun, S. (2018). "Perception of Audience on Soundpainting Performance", *Journal Of Education And Training Studies*, 6 (10), pp.142-147.
- Coşkunsoy, B. Ö. (2018). *Koro Şefinin Beden Dili Kullanımının Müzikaliteye Etkisi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Samsun: Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Durrant, C. (2000). "It Is Not What You Do, It's The Way You Do It: A Study of Encounter Between Choral Conductor And Singer", *The Phenomenon of Singin.*, 1 (2), pp.94-100
- Ensley, C. (2015). *The Creative Commodity: A Study of Improvisation in Middle And High School Choral Clasroom in Florida*, Selected Honour Thesis. Southeastern University, Lakeland.
- Thompson, W. (2015) *Soundpainting Workbook I*, New York.
- Yun, G. J., Willingham, L. (2013). "JABBLE! Choral Improvisation: A Model of Sheared Leadership", *The Phenomenon Of Singing*, Vol 9, pp.238-250.